

UKLÍZÍME EKOLOGICKY

I při úklidu platí, že méně je někdy více. Ani šetrný mycí prostředek nepředávkujejte. Správné dávkování šetří peníze i zdraví. Důležitými pomocníky jsou doba působení, síla a teplota. Pro kvalitní úklid pak nepotřebujeme tolik chemie. Většinu nečistot lze odstranit pouze šetrnými čisticími prostředky pro mechanické čištění, jako jsou např. navlhčené utěrky z mikrovlákna.

Přáli bychom si, aby vám tipy a nápady uvedené v tomto letáku pomohly při prosazování principů ekologicky šetrnějšího provozu a nakupování, aby vám přinesly inspiraci i podněty k zamyšlení. Uvítáme veškeré vaše postřehy, které nám umožní lépe zaměřit naše další aktivity.

Čím uklízet?

Úklidové prostředky: Škála úklidových prostředků pro domácnosti i úklidové firmy je na našem trhu velmi pestrá, ne všechny však dokážou kromě čistícího účinku zaručit i šetrnost k životnímu prostředí a lidskému zdraví. Často rádi podléháme reklamě na výrobky, s nimiž by mělo jít setřít špínu na podlaze nebo připečenou mastnotu na sporáku hned do čista jedním tahem. Avšak již méně nás zajímá, jaké látky v sobě výrobek skrývá a nakolik tím, že ho koupíme a použijeme, škodíme svému zdraví a životnímu prostředí. Možná ani poté, co zjistíme, že prostředky ve skutečnosti nefungují tak idylicky jako v reklamě. Úklidové prostředky, které jsou ekologicky šetrné a zároveň se s nimi dobře a levně uklízí, jsou našťastí snadno k dostání. Jako vodítko dobře poslouží informace na obalu.

Složení:

Chemické složení poskytuje pro hodnocení ekologické šetrnosti nejdůležitější údaje. Ekologicky šetrné prostředky neobsahují silné minerální kyseliny (např. kyselina fosforečná) a louhy (hydroxid sodný), fosforečnany/fosfáty, sloučeniny s obsahem chlóru nebo jiných halogenů (fluor, brom, jód), EDTA, NTA, aromatické sloučeniny (např. obsahující benzen), azobarviva, diethanolamin, organická rozpouštědla s výjimkou ethanolu neboli lihu.

R-věty a S-věty:

Spolu se složením se uvádí i tzv. R- a S-věty. Jsou-li uvedeny, značí to přítomnost nějaké nebezpečné látky obsažené ve výrobku. V takovém případě tyto věty ze zákona na obalu být musí. R-věty varují před nepříznivými vlivy na zdraví a životní prostředí, S-věty obsahují návod, jak s přípravkem bezpečně zacházet. R-věty budou do roku 2015 nahrazeny H-větami a S-věty P-větami se stejným účelem. Systém těchto vět se snaží pamatovat na všechny situace. Proto některé z nich najdete i na obalech pracích prostředků. V přímém rozporu s ekologickou šetrností jsou zejména prostředky, na nichž najdeme věty R-45, 46, 50–53, 60–64. Úplný seznam R- a S- vět mimo jiné najdete na Wikipedii <http://cs.wikipedia.org/wiki/R-věty>.

Na prostředcích pro úklid najdeme často symboly, které znamenají výstrahu pro životní prostředí a zdraví. Dříve to byly oranžové čtverce, nyní se přechází na červeně orámovaný čtverec postavený na roh. Čím více takových výstražných symbolů najdeme, tím horší bude pravděpodobně jejich dopad na životní prostředí či na naše zdraví.

Ekoznačení:

Pokud najdete na výrobku některou z oficiálních ekoznaček, nemusíte se už o nic starat a vzít výrobek rovnou k pokladně. Ekologickou šetrnost totiž už za vás zhodnotila nezávislá agentura a výrobek zjevně obstál na výbornou. Toto hodnocení zahrnuje kromě složení také biologickou rozložitelnost, ekotoxicitu pro vodní organismy, dermální dráždivost, kontaminaci patogenními organismy, recyklovatelnost obalového materiálu a dávkování.

U nás se nejčastěji lze setkat s českou značkou *Ekologicky šetrný výrobek* či s evropskou „květinou“. Podrobnosti, hodnotící kritéria i seznam certifikovaných výrobků najdete na www.ekoznacka.cz.

Označení látky nebo směsi
nebezpečné pro životní
prostředí

Ekologicky šetrný výrobek Česká republika

Evropská ekoznačka – „květina“

Dávkování:

Správný ekologicky šetrný výrobek by měl na svém obalu informovat, jak přípravek správně ředit a dávkovat. Samotný obal výrobku by měl umožňovat dodržet doporučené dávkování (mít dávkovací uzávěr, nebo dávkovat po kapkách či stříkem). Zvláště u koncentrátů spotřebitel ocení radu, jakým ředícím poměrem získat pracovní roztok.

Obalový materiál:

Značka, z jakého materiálu je obal vyroben, bývá uvedena na etiketě nebo vylisována zespoda na dně. Zpravidla je to symbol „tříšipkového trojúhelníku“ s jednociferným číselným kódem nebo zkratkou materiálu. Ekologicky šetrný výrobek je balen v materiálu recyklovatelném, jako je např. polyethylen (značen 2 nebo 4, PE), polypropylen (5, PP), PET (1, PET), případně polystyren (6, PS) nebo papír (12, PAP). U obalů na bázi vícevrstevných kartonů je již recyklace obtížnější. Naprosto nepřipustné jsou obaly z PVC (3, PVC).

Jak uklízet?

Šetrné úklidové postupy:

Značnou část úklidu lze velmi dobře zastat jen s utěrkou z mikrovláken a vodou či roztokem obyčejného octa. I na běžně znečištěné armatury postačí mikrovláknová utěrka. Setřením podlahy čistou vodou se odstraní už 75 % mikroorganismů. Spolehneme-li se více na mechanickou sílu a teplotu než na chemii a necháme-li čisticí látky déle působit, ušetřené náklady můžeme využít na nákup kvalitnějších, ekologicky šetrných prostředků a odměnou nám bude zdravější prostředí bez zbytečných chemikálií ve vzduchu i odpadní vodě. Přesné a efektivní dávkování používaných prostředků s pomocí dávkovacích lahví a uzávěrů je samozřejmostí. Zkušenosti z Rakouska ukazují, že takto lze ušetřit až 10 % nákladů a 23 % objemu čisticích prostředků. Díky používání roztoků v rozprašovači místo ve kbelíku – tam, kde to je možné – též výrazně klesá jejich spotřeba a v podstatě odpadá znečištění odpadních vod špinavým roztokem, který po úklidu zbude.

Jak nakupovat ve velkém?

Veřejné zakázky: Zajistit nákup ekologicky šetrných prostředků i ekologicky šetrné úklidové služby jde i ve velkém, prostřednictvím veřejných zakázek. Požadavky na ekologickou šetrnost dodávaného zboží či služeb lze uvést v zadávací dokumentaci. Lze je zohlednit už v samotném předmětu zakázky a zejména v technických kvalifikačních předpokladech. Nejjednodušší je odkázat se na konkrétní směrnice s kritérii pro udělení certifikátu Ekologicky šetrný výrobek nebo evropské „*květiny*“. V případě poptávání úklidových služeb je velmi užitečné vyžadovat dodržování vypracovaného úklidového standardu, který zohledňuje ekologicky šetrné metody úklidu. Nařízení vlády č. 465/2010 doporučuje státní správě a samosprávě při nákupech upřednostňovat výrobky a služby označené ekoznačkou, např. „*ekologicky šetrný výrobek*“.

Další informace: Podrobnější informace na toto téma, informace o složení prostředků, ukázkou úklidového plánu, příklady zadání veřejných zakázek apod. získáte na stránkách www.zeleneuradovani.cz/uklid. Informace jsou také shrnuty v knížečce *Do čista – o environmentálně šetrném uklízení*, která je dostupná na www.veronica.cz/uklid.

www.zeleneuradovani.cz

Sít' ekologických poraden

Sít' ekologických poraden (STEP) sdružuje organizace zabývající se environmentálním poradenstvím pro veřejnost, obce i podnikatele. Environmentální poradny nabízejí radu a pomoc při řešení otázek týkajících se životního prostředí. STEP byla založena v září 1997 a jejími členy je v současné době 20 ekoporaden.

Aktivity STEP sledují dlouhodobé cíle a poslání organizace, která má charakter profesního sdružení. Jako takové soustředí svou činnost na vzdělávání poradců, informační podporu poraden, realizaci společných projektů, prosazování poradenství na národní a evropské úrovni a mezinárodní spolupráci. K naplňování svých cílů STEP zejména pořádá vzdělávací kurzy, semináře, exkurze, diskuse, stáže, konference a setkání pro své členy i pro veřejnost. Vydává periodické i neperiodické publikace, zprostředkovává příjem a šíření aktuálních informací zvenčí, výměnu informací mezi členy, poskytuje veřejnosti informace o ekologickém poradenství a činnosti členů, realizuje vlastní projekty a koordinuje práci na nich. Definuje, prosazuje a propaguje profesi ekologického poradenství, propaguje činnost a výsledky svých členů, zajišťuje metodickou pomoc nově vznikajícím ekologickým poradnám, podle potřeby a dohody členů je zastupuje v mezinárodních sdruženích, při jednáních s ústředními orgány státní správy, se sponzory a dárci, vzdělávacími institucemi a dalšími partnery včetně zahraničních. Podporuje vznik a činnost pracovních skupin členů zaměřených na řešení konkrétních odborných nebo organizačních problémů.

Kontakt:

kancelář Brno: STEP, Panská 9, 602 00 Brno, tel.: 542 422 758

kancelář Frýdek-Místek: STEP, Riegrova 857, 738 01 Frýdek-Místek, tel.: 558 436 243

e-mail: step@ekoporadna.cz, www.ekoporadna.cz

Ekologický institut Veronica

Ekologický institut Veronica je profesionální pracoviště Základní organizace Českého svazu ochránců přírody Veronica. Svou expertní a vzdělávací činností poskytuje interpretaci odborných environmentálních témat. Působí v Brně a v Hostětíně, zabývá se jak městským, tak venkovským prostředím. Aktivitu rozvíjí v širokém záběru od místního detailu po mezinárodní souvislosti „z Hostětína po Evropu“. Veronica vydává od roku 1986 stejnojmenný environmentálně-kulturní časopis, založila a rozvíjí ekologické poradenství v České republice a vybudovala Centrum Veronica Hostětín, kde ověřuje teoretické poznatky na modelových projektech udržitelného rozvoje. Odborná a vzdělávací činnost je určena pro nejširší veřejnost, odborníky, představitele a pracovníky veřejné správy, vzdělávací instituce, jiné nevládní organizace, učitele a studenty středních i vysokých škol, malé a střední podniky. Téma: ochrana přírody a krajiny; zelená domácnost, zelený úřad a firma; ochrana klimatu; úspory energie a obnovitelné zdroje; zapojování veřejnosti do plánování a rozhodování; udržitelný regionální rozvoj. *Posláním je podpora šetrného vztahu k přírodě, krajině a jejím přírodním i kulturním hodnotám.*

Kontakt:

Ekologický institut Veronica, Panská 9, 602 00 Brno,

tel.: 542 422 750

e-mail: veronica@veronica.cz, www.veronica.cz

Centrum Veronica Hostětín, Hostětín 86, 687 71 Bojkovice

tel.: 572 630 670

e-mail: hostetin@veronica.cz, www.hostetin.veronica.cz

Doplněné/revidované vydání vychází s podporou

Ministerstva životního prostředí.

Materiál nemusí vyjadřovat stanoviska MŽP.

Ministerstvo životního prostředí

Vydala:

Sít' ekologických poraden

Autor původního textu:

Pavel Hrubý

Revize a doplnění 2011:

Petr Ledvina, Ekologický institut Veronica

Ilustrace:

Hana Kovalová

Vydání druhé, 2011

Vytištěno na recyklovaném papíru.

Další informace na:

www.zeleneuradovani.cz